

ORTADOęU GÜNDEMİ

1-7 Ağustos 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Ukrayna'ya ait "çalıntı tahıl" taşıdığı iddiasıyla Ukrayna'nın Lübnan Büyükelçiliğinin talebi üzerine pazar günü Lübnan tarafından alıkonan Laodicea adlı kuru yük gemisinin Lübnan'dan ayrılmasına izin verildi. Kiev'in talebi ve şikayetleri üzerine Lübnan yargısı Trablusşam Limanı'na demirleyen geminin 72 saatte kadar hareket etmesini yasaklamıştı. Ancak yargının verdiği sürenin dolmasının ardından Laodice'nin Suriye'ye doğru gitmesine izin verildi. Ukrayna'nın Beyrut Büyükelçisi Ihor Ostash, geminin Ukrayna'ya ait çalıntı tahıl taşıdığı iddialarını yineleyerek Lübnan'ın söz konusu kararına tepki gösterdi.¹

Suriye Hava Yolları, 20 Ağustos Cumartesi gününden itibaren Kuveyt'e üçüncü bir sefer başlatacağını duyurdu. Şarku'l Avsat'ın SANA haber ajansından aktardığı habere göre, Esad rejiminin Ulaştırma Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, son uçuşun da eklenmesiyle Şam-Kuveyt-Şam arasında sürekli ve periyodik olarak haftada üç seferin gerçekleştirileceği belirtildi. Geçtiğimiz haziran ayında Şam ile Kuveyt arasında ek uçuşların başladığını açıklayan Suriye Cham Wings Airlines, 14 ve 28 Ağustos için Şam'dan Kuveyt'e ek seferler başlattığını duyurdu. Kuveyt'ten ilk Suriye uçağı, yaklaşık 10 yıllık bir aradan sonra 3 Haziran'da Halep Uluslararası Havalimanı'na ulaşmıştı.²

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Rusya'nın Soçi kentinde bir araya geldi. Toplantı sonrası ortak bildiri yayımlandı ve burada, "Liderler, Suriye'nin siyasi birliğinin ve toprak bütünlüğünün korunmasına atfettikleri öneme işaretle, Suriye'de tüm terör örgütlerine karşı mücadelede dayanışma ve eşgüdüm içinde hareket etme kararlılıklarını teyit ettiler" ifadesi yer aldı. Erdoğan, Rusya'ya yaptığı çalışma ziyaretini olumlu ve başarılı bir şekilde tamamladıklarını belirtti. Suriye ile ilgili önemli açıklamalarda bulunan Erdoğan, Suriye konusunda Putin'in Türkiye'yi Esad rejimiyle koordineli bir şekilde hareket etmeye teşvik ettiğini kaydetti. Hâlihazırda Türk istihbaratının Suriye istihbaratıyla görüşmelerine devam ettiğini belirten Erdoğan, önemli olanın bu görüşmelerden olumlu bir netice almak olduğunu söyledi.³

• Suriye Rejimi

Suriye İç Ticaret Bakanlığı, ülke yüksek fiyatlar, yakıt kıtlığı ve uzun süreli elektrik kesintileriyle ağır bir kriz yaşarken, sübvansiyonlu benzin fiyatını yaklaşık yüzde 130 artırdı.

1 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ukrayna-calinti-tahil-tasidigi-iddia-edilen-suriye-bayrakli-geminin-lubnandan-ayrilmasina-tepkili/2652699>

2 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3799566/suriye-sam-ile-kuveyt-arasinda-ucuncu-hava-seferi-baslatiyor>

3 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/turkey/060820223>

Suriye resmî haber ajansı SANA'nın haberine göre, bakanlık tarafından yapılan açıklamada, sübvansiyonlu benzinin litre fiyatının 1100 liradan 2500 liraya çıkarılacağı bilgisi verildi. Bakanlık, sübvansiyonsuz benzinin litre fiyatının 3500'den 4000 liraya yükseleceğini de bildirdi. Şam bu yıl akaryakıt fiyatlarına üçüncü kez zam yaptı. Bunlardan sonuncusu, mayıs ayında bir litre sübvansiyonlu benzin fiyatının 750 liradan 1100 liraya yükselmesi oldu.⁴

• Fırat'ın Doğusu

Millî İstihbarat Teşkilatı (MİT), Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan Kamışlı kentinde, içerisinde YPG militanlarının olduğu bir aracı SİHA ile hedef aldı. Saldırıda YPG'nin sözde Ayn El Arab yürütme konseyi üyesi Erhan Arman'ın etkisiz hâle getirildiği belirtildi. "Berxwedan Muş" kod adlı Arman'ın Ayn El Arab'da özel olarak tünel ve mevzilendirme sorumlusu olarak görevlendirildiği iddia edildi.⁵

Suriye'nin doğusunda YPG kontrolü altında bulunan Deyrizor vilayetinde halk, yaşam koşullarının düzeltilmesi, sosyal hizmet sağlanması ve YPG tarafından tutuklanan gençlerin serbest bırakılması için 3 Ağustos Çarşamba günü protesto gösterisi düzenledi. Bölgedeki ana yolları kapatan göstericiler, otomobil lastikleri yakarak YPG ve sözde özerk yönetim karşıtı sloganlar attı.⁶

ABD'ye ait yeni bir araç konvoyu 1 Ağustos Pazartesi günü Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Askerî ve lojistik malzeme yüklü yaklaşık 40 tırdan oluşan konvoyun Suriye'nin Haseke vilayetinde bulunan Uluslararası Koalisyon üslerine hareket ettiği bildirildi. Söz konusu bu konvoyun ABD'nin ağustos ayında Suriye'nin kuzeydoğusuna gönderdiği ilk araç konvoyu olduğu kaydedildi.⁷

• Güney Suriye

Suikast ve cinayet eylemlerinin sebep olduğu kaosu Suriye'nin güneyindeki bölgelerde en önemli gündem maddesi olmaya devam ettiği kaydedildi. Bu eylemlerin yıllardır artarak yayıldığı ve Güney Suriye'deki istikrarsızlık ve güvensizliği arttırdığı belirtildi. Suriye'nin güneyindeki Dera, Süveyda ve Kuneytra bölgelerinde elde edilen verilere göre temmuz ayı içerisinde gerçekleşen suikast ve cinayet eylemlerinin sayısı 82'ye ulaştı. Bu eylemlerin 45'i Dera vilayetinde, 27'si Süveyda'da ve 10'u Kuneytra'da kaydedildi. Söz konusu eylemlerde siviller, rejim güçleri unsurları, eski muhalif grupların unsurları, 2018 uzlaşma anlaşması sonrasında güvenlik birimleriyle iş birliği yapan yerel unsurlar ile uyuşturucu taciri ve satıcıları hedef alındı. Suriye İnsan Hakları Gözlemevinin (SOHR)

4 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3802686/suriye-de-subvansiyonlu-benzin-fiyatina-yuzde-130-zam>

5 <https://www.trthaber.com/haber/gundem/mitten-ozel-operasyon-erhan-arman-etkisiz-hale-getirildi-698569.html>

6 <https://dogruhaber.com.tr/haber/854244-deyrizorda-pkkyppg-karsiti-gosteri/>

7 <https://www.syriahr.com/en/261970/>

aktardığı verilere göre ise Ocak 2022'den bu yana çeşitli yol ve yöntemlerle 323 saldırı gerçekleşti. Bu saldırılarda 3'ü kadın, 5'i çocuk olmak üzere 133 sivil, rejime bağlı güçlerle uzlaşma gruplarının unsurları ve güvenlik teşkilatlarıyla iş birliği yapan 119 asker ve uzlaşma anlaşmasına katıldıktan sonra hiçbir silahlı gruba katılmayan 14 eski savaşçı dâhil toplamda 277 kişi hayatını kaybetti.⁸

Suriye'deki Rus askerî polisi, Dera kırsalının batısında yer alan Tafas kentinin "müzakere heyeti" ve rejim temsilcileriyle pazar günü bir toplantı gerçekleştirdi. Şarku'l Avsat'a konuşan müzakere heyetine yakın bir kaynağın aktardığına göre, rejimin askerî yetkilileri ile Tafas kenti yerlilerinin belirlediği heyet arasında, güney bölgesine yeni atanan bir Rus subayının aracılığıyla "gerilimi düşürmek" amacıyla bir toplantı düzenlendi. Ancak söz konusu toplantının ardından bölgedeki gerginliğin devam ettiği ve rejim askerlerinin kent çevresinde konuşlanmayı sürdürdüğü aktarıldı. Esad rejimi, Suriye Ordusu noktalarına saldırı düzenlemekle suçlanan "uzlaşma karşıtlarının" teslim edilmemesi hâlinde Tafas ve Yaduda kasabaları da dâhil olmak üzere yerleşim yerlerinin bazı bölgelerine askerî operasyon düzenleme tehdidinde bulundu.⁹

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

TSK'nın Suriye'nin kuzeyindeki operasyonları sonucu Türkiye'nin kontrolüne geçen bölgelere Suriyeli sığınmacıların gönüllü olarak geri döndüklerine işaret eden Savunma Bakanı Hulusi Akar, "Oradaki bölgeyi kontrol ettikten sonra 1,1 milyon civarında Suriyeli kardeşimiz güvenilir, gönüllü ve saygın bir şekilde, Birleşmiş Milletlerin tabir ettiği gibi herhangi bir zorlama olmadan topraklarına, evlerine döndü. Bunların takriben 500 bini de İdlib bölgesine döndü. Bizim burada yaptığımız şey ilave göçü ve radikalleşmeyi önlemek. Oradaki insanların sulh ve sükûn içinde yaşamasını sağlamak. Hatırlayın bunların başlangıcında varil bombaları, uçak taarruzları, topçu ateşleri vardı. Orada sivil insanlar katledildi rejim tarafından. Bunlara karşı Türkiye uluslararası hukuk çerçevesinde hem sınırlarının korunması, göçün önlenmesi hem de oradaki masum insanların korunması bakımında gerekeni yaptı. Mütteliklerimizden destek bekledik maalesef beklenen desteği göremedik, göremiyoruz" ifadelerini kullandı.¹⁰

Tel Rifat'ta konuşlu YPG unsurları 5 Ağustos 2022'de Azez ilçesine üç roket saldırısı yaptı. Saldırı sonucunda yaralanan üç sivil Azez'deki hastanelere sevk edilerek tedavi altına alındı.¹¹

8 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3799356/suriye-nin-guneyinde-bir-ayda-82-cinayet-ve-suikast-eylemi-gerceklesti>

9 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3793971/suriye-tafas-ta-rejim-ile-bolge-halki-arasinda-rus-subayi-araciligiyla-toplanti>

10 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/milli-savunma-bakani-akar-odessa-limanindan-gemilerin-cikisi-devam-edecek/2650349>

11 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tel-rifattaki-ypg-pkcli-teroristlerin-azeze-roket-saldirisinda-3-sivil-yaralandi/2653789>

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Sadr Hareketi'nin lideri Mukteda es-Sadr'ın takipçilerinin Irak Parlamentosunda yaptığı eyleme ilişkin açıklama yapan Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi, eyleme ilişkin mesajın alındığını belirterek eylemcilere, itidal ve devlet dairelerini boşaltma çağrısı yaptı. Mukteda es-Sadr ise eylemcilere parlamento binasından ayrılma ve parlamento binasının dışında eyleme devam etme çağrısı yaptı.¹² Sadr taraftarları 29 Temmuz 2022'den bu yana devam ettikleri eylemlerle erken seçimlerin gerçekleştirilmesini ve Nuri el-Maliki'nin yargılanmasını talep ediyor.

Mukteda es-Sadr, parlamentonun feshedilmesine ilişkin fikirlerine yönelik halktan, aşiretlerden akademisyenlerden, din adamlarından, Şii, Sünni ve Kürt siyasetçilerden olumlu tepkiler aldığını belirterek, parlamentonun feshi gibi ciddi bir adımın halk tarafından alternatifi olmayan siyasi bir talep olarak görüldüğünü vurguladı.¹³ Sadr'ın, parlamentonun feshini gündeme getirmesi, Irak Parlamento Başkanı Muhammed Halbusi dahil olmak üzere bazı siyasetçiler tarafından olumlu karşılanırken Haşdi Şabi Heyeti Başkanı Falih el-Feyyad tarafından reddedilmişti. Feyyad, Sadr'ın, krizi çözmeye yönelik önerilerinin biri olan parlamentonun feshi çağrısını, kabul edilemeyecek kadar büyük bir mesele olarak gördüğünü belirtti.¹⁴ Diğer taraftan Şii Koordinasyon Çerçevesi bileşenlerinden Fetih Koalisyonu lideri Hadi el-Amiri, Sadr'ın erken seçim talebine destek vererek geniş diyalog çağrısı yaptı.¹⁵

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi, Irak'ta devam eden mevcut krizin çözümünü tartışmak üzere Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi ile bir araya geldi. Görüşmede Irak'ta yaşanan son gelişmeler değerlendirilirken, sorunların çözülmesi için diyalog çağrısı yapıldı.¹⁶ Kazimi'nin Irak'ta devam eden krizin çözümü için Ulusal Hikmet Akımı lideri Ammar el-Hekim ile de görüşme yaptığı belirtilirken, kriz sürecinde siyasi aktörlerle görüşerek diyalog yoluyla sorunu çözüme kavuşturmayı amaçladığı görülüyor.¹⁷

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreterinin Irak Özel Temsilcisi ve BM Irak Yardım Misyonu Başkanı Jeanine Hennis-Plasschaert, 5 Ağustos'ta Nəcəf'e giderek Mukteda es-Sadr ile bir araya geldi.¹⁸ Hükûmet kurma krizinde diyalogun teşvik edilmesi için Iraklı

12 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iraktaki-sii-lider-sadr-destekcilerini-meclis-binasindan-ayrilmaya-cagirdi/2651674>

13 <https://ina.iq/turkmen/34281-seyyid-es-sadr-parlamentonun-feshedilmesi-alternatifi-olmayan-populer-ve-siyasi-bir-talep-haline-geldi.html>

14 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iraktaki-hasdi-sabi-sadrin-parlamentoyu-feshetme-cagrisini-reddetti/2653514>

15 <https://www.basnews.com/tr/babat/767680>

16 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Al-Halboosi-PM-discuss-the-overall-current-political-situation>

17 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/07082022>

18 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Plasschaert-arrives-in-Najaf>

siyasetçilerle görüşen Plasschaert, Sadr ile gerçekleştirdiği görüşmenin olumlu geçtiğini belirtti.¹⁹ Plasschaert, Fetih Koalisyonu lideri Hadi el-Amiri ile yaptığı görüşmede de her bir siyasi tarafın, Irak'ın çıkarlarını ön planda tutması gerektiğini belirtti.²⁰ Plasschaert'ın 1 Ağustos'ta KDP lideri Mesut Barzani,²¹ 3 Ağustos'ta Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih²² ile bir araya geldiği basına yansdı.

Yeni Nesil Hareketi'nin çağrısı üzerinde Süleymaniye, Ranya ve Halepçe'de düzenlenen gösterilerde çok sayıda kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. Yeni Nesil Hareketi ise 7 milletvekiliyle 35 eylemcinin tutuklandığını açıkladı. Yeni Nesil Hareketi tarafından benzin fiyatlarındaki artışı ve hayat pahalılığını protesto etmek amacıyla yapılan çağrının ardından partinin taraftarları Süleymaniye merkezle Ranya ilçesi ve Halepçe'de sokağa indi. 7 milletvekiliyle birlikte Süleymaniye, Erbil ve Duhok vilayetlerinde 11 gazetecinin güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındığı belirtildi.²³

• Güvenlik

Terör örgütü IŞİD'in işlediği Suçları ve Mağdurları Araştırma Kurulu Sorumlusu Şakir Mahmud Mirani, IŞİD'in işlediği suçlarla ilgili şu ana kadar 5170 dava dosyası oluşturduğunu açıkladı. Terör örgütünün bin 56'sı kadın olmak üzere toplam 2916 kişiyi kaçırdığını belirten Mirani, bu dosyaların uluslararası platformlarda yeterince yer bulmadığını vurguladı. Mirani, Yezidilere ilişkin katliam dosyasını Lahey'deki Birleşmiş Milletlere (BM) bağlı yargı organı Uluslararası Adalet Divanına götürmek istediklerini ancak Irak'ın üye olmaması sebebiyle yapamadıklarını belirtti.²⁴

Resmî temaslar yapmak üzere Washington'da bulunan IKBY Peşmerge Bakanı Şores İsmail, terör örgütü IŞİD'e karşı verilen savaşın henüz bitmediğini ve ABD'nin yardımıyla Peşmerge Bakanlığında çeşitli reformlar gerçekleştireceklerini duyurdu. Peşmerge Bakanlığı heyetinin, ABD Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kongre üyeleri ve Beyaz Saray yetkilileriyle görüşmeyi planladıkları belirtildi.²⁵

IKBY Peşmerge Bakanlığı yetkililerinden Ferman Ferhad, hâlihazırda Uluslararası Koalisyon ile iş birliği içerisinde 20 tugayın oluşturulmuş olduğunu, iki tugayın da kurulma

19 <https://www.middleeastmonitor.com/20220805-un-envoy-meets-sadr-to-end-political-crisis-in-iraq/>

20 https://twitter.com/UNIraq/status/1555249779914973191?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwtterm%5E1555249779914973191%7Ctwgr%5E6a4313b8775c20f261d4c931a032914c67452410%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.middleeastmonitor.com%2F20220805-un-envoy-meets-sadr-to-end-political-crisis-in-iraq%2F

21 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/010820225>

22 <https://ina.iq/turkmen/34209-cumhurbakan-salih-mevcut-koullar-sukunet-ve-samimi-bir-diyalog-gerektiriyor.html>

23 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/0608202215>

24 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irakta-teror-orgutu-deasin-isledigi-suclar-5-bin-170-dava-dosyasinda-toplandi/2651578>

25 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/050820222>

aşamasında olduğunu açıkladı. Açıklamada 2023 yılı içerisinde 70 ve 80. tugayların birleştirileceği belirtildi.²⁶

Kerkük vilayetinde Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) asayişinde çalışan bir personel kimliği belirsiz kişiler tarafından evinin önünde saldırıya uğradı. 35 yaşındaki asayiş personeli saldırıda hayatını kaybederken 10 yaşındaki oğlu da yaralandı.²⁷

Kerkük'te, IKBY bağımsızlık referandumuna katıldıkları için görevden alınarak tutuklanma talebiyle hâkim karşısına çıkarılan Kürt subay ve polisler suçsuz bulundu. Mahkeme davanın düşürülmesine karar verdi. Kerkük'te 46 Kürt subay ve polis memuru hakkında, 25 Eylül 2017'de gerçekleştirilen IKBY bağımsızlık referandumuna katıldıkları için "Irak İç Kuvvetleri Yasası'nın 29. maddesinin 2. fıkrası" uyarınca dava açılmıştı.²⁸

• Ekonomi

Irak Merkezi İstatistik Bürosu, Irak'ın 2021'de yaklaşık 17 milyar ABD doları değerinde emtia ithal ettiğini açıkladı. Ülkenin 2021'de, 2020'ye göre yüzde 34,5 artışla 16,9 milyar dolar değerinde emtia ithal ettiği belirtilirken Çin'in, 2021'de Irak'ın en büyük ithalatçısı olduğu vurgulandı.²⁹

Washington'da federal bir mahkeme tarafından Stockholm merkezli telekomünikasyon şirketi Ericsson'a, Irak'ta faaliyet göstermek için IŞİD ve el-Kaide gibi terör örgütlerine rüşvet verdiği gerekçesiyle dava açıldı. Terör örgütü kurbanlarının, rüşvetin, dolaylı yoldan örgütleri finanse etmesi sebebiyle davayı açtığı aktarıldı.³⁰

Asya'nın büyük enerji ithalatçılarından olan Hindistan'da ucuz Rus petrolünün ikamesi Irak petrolü olarak görülüyor. Irak'ın petrol konusunda yaptığı indirimlerle Hindistan pazarında önemli adımlar attığı belirtiliyor.³¹

• Sağlık ve Sosyal Hayat

BM Uluslararası Mülteci Örgütü, IŞİD'in gerçekleştirdiği soykırımdan sağ kurtulan 200 binden fazla Yezidi'nin hâlâ IKBY'de mülteci olduğunu açıkladı. BM'ye göre IŞİD, Yezidilerin çoğunlukta yaşadığı Sincar ve çevresindeki bölgelerde kamu altyapısının yüzde 80'ini ve Yezidilerin evlerinin yüzde 70'ini yok etti, nüfusun yüzde 85'i ise tarıma yönelmek zorunda kaldı.³²

26 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/80677-Peşmerge-Bakanlığı:-Önümüzdeki-yıl-70-ve-80-birlikleri-birleştirilecek>

27 <https://www.basnews.com/tr/babat/768065>

28 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/040820227>

29 <https://shafaq.com/en/Economy/Iraq-imported-about-17-bn-worth-of-commodities-in-2021>

30 <https://www.wsj.com/articles/ericsson-sued-by-u-s-terror-victims-over-alleged-iraq-bribe-payments-11659733912>

31 https://www.business-standard.com/article/specials/iraqi-suppliers-discount-heavily-to-muscle-out-cheaper-russian-oil-in-india-122080400913_1.html

32 <https://www.basnews.com/tr/babat/767811>

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan başkanlığında, Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi listesinde yer alan parti başkan ve temsilcilerinin katılımıyla toplantı gerçekleştirildi. Toplantıya ilişkin yapılan açıklamada, Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi olarak Irak'ta cereyan eden son olaylara ilişkin çözüm önerisi içerikli bir bildirin paylaşıldığı açıklandı. Paylaşılan bildiride şu maddelere yer verildi:

- Irak'ın bütün siyasi liderlerinin katılımıyla Bağdat'ta ulusal bir oturum yaparak geleceğe dönük yol haritasının belirlenmeli,
- Seçim yasasının değiştirilerek Irak genelinde seçimler tek daire hâline getirilmeli,
- Mevcut parlamento feshedilerek, genel seçimlerle birlikte il meclis seçimleri de yapılmalı,
- Bağımsız Yüksek Seçim Komiserliği yasasında değişiklik yapılmalı ve uluslararası uzmanların desteği ve tarafsız komisyonların seçimiyle komiserlik meclisine kabiliyetli ve saygın üyeler getirilmeli,
- Ülkedeki tüm etnik ve mezhep gruplarından Irak insanının can güvenliğinin korunması, ulusalcılık çağrılarına önem verilmeli ve toplumsal yapıyı tehdit edecek tüm tutum ve davranışlardan uzak durulmalı,
- Bağdat'taki son olaylardan ötürü güvenlik güçleri üzerindeki yükün artmasını fırsata çeviren terör örgütlerine izin verilmemeli,
- Kerkük'ün hâlihazırdaki durumuna dokunulmamalı ve yasaların uygulamasına devam edilmelidir.³³

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan ile Irak Devlet Bakanı ve Irak Parlamentosunda Hükûmet Temsilcisi Hişam Nîmet, Irak Başbakanı Mustafa el-Kazîmi tarafından kabul edildi. Görüşmeye yönelik yapılan açıklamada, Irak'ta son siyasi gelişmeler ile Kazîmi'nin diyalog çağrısının ele alındığı kaydedildi. Başbakan Kazîmi'nin bir yol haritası bulmak için Bağdat'ta ulusal bir diyalog başlatma girişimini destekleyen Türkmenlerin tutumuna yer verilen görüşmede Turan, "Irak Başbakanı'nın girişimi ve Türkmen girişimi aynı amacı taşıyor. Türkmenler ülkenin istikrarını korumak ve mevcut siyasi krize ulusal diyalog yoluyla çözüm bulmaktan yanadır" diye konuştu.³⁴

33 <https://twitter.com/ITChasanturan/status/1554143880270028803/photo/1>

<https://www.tebaajansi.com/irak/birlesik-irak-turkmenleri-cephesi-listesi-ndan-irak-taki-h297085.html?fbclid=IwAR3tZm5ZwtzSPvCgngAEqf6Y9FgoyEmA-pBqdkCV6z6hJjfv3pFiCDzAg0>

34 <https://www.tebaajansi.com/irak/basbakan-kazimi-itc-baskani-turan-ile-gorustu-h297149.html>

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan ve ITC Türkiye Temsilcisi Mehmet Kutluhan Yayçılı, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile görüştü. Çavuşoğlu görüşmenin amacına ilişkin sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "ITC Başkanı ile yaptığımız görüşmede, bölgedeki son gelişmeler ışığında Irak'ın barış ve istikrarı ile Türkmen kardeşlerimizin huzuru ve refahı için atılacak adımları değerlendirdik. Irak Türkmenlerinin her daim yanındayız" ifadeleri yer aldı.³⁵

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, ITC Siyasi Büro üyeleriyle toplantı düzenledi. Toplantının amacına ilişkin yapılan açıklamada, Irak'taki siyasi gelişmeler ve Türkmeneli bölgelerindeki siyaset, güvenlik ve hizmet konularının ele alındığı açıklandı.³⁶

Irak Parlamentosu Türkmen Bloku Başkanı Erşat Salihi ve Kerkük Milletvekili Garip Asker, Kerkük Vali Vekili Rakan Said el-Cuburi ile görüştü. Görüşmeye ilişkin yapılan açıklamada, Kerkük'te yaşanan güvenlik durumunda sağlanan istikrarın korunması ve Kerkük halkına hizmetler konusunda ortak iş birliğinin olması gerektiği belirtildi.³⁷

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan CNN TÜRK kanalına yaptığı açıklamada, "Bağdat'taki durumlar pek iyi sayılmaz. Çünkü Irak'ta 10 Ekim 2021'de yapılan erken seçimin üzerinden 10 ay geçmesine rağmen Iraklılar yeni bir hükümet göremedi. 2018'de Türkmenlere olan haksızlık ve 2021'de yanlış bir sistem ve yöntemle seçime gidildiği için Iraklılar belli bir sonuca varamıyorlar. Sandıktaki sonuç parlamentoya yansıtılmıyor, bizim temennimiz yeni kanunla ve yeni Yüksek Seçim Kurulu ile seçime gidilsin" ifadelerinde bulundu.³⁸

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi yaptığı açıklamada, Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin tarafları yuvarlak masada buluşturma çağrısını desteklediğini belirtti. Diyalogun sorunları çözmekte tek çare olduğuna değinen Salihi, sorunların çözülmesini ve fitneden uzak durulmasını istedi. Salihi ayrıca Türkmenlerin, Irak halkının tüm mezhep ve bileşenlerinin çıkarına ulusal bir toplantı yapılmasına, mevcut krizlerin ele alınmasına, gerçek çözümleri desteklemeye ve ulusal politikanın altyapısını oluşturma sorumluluğunu üstlenmeye devam edeceklerini vurguladı.³⁹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi'nin sosyal medya hesabından yapılan açıklamada, Sadr Hareketi Lideri Mukteda es-Sadr'ın parlamentonun feshe-dilmesini ve erken seçime gidilme isteğini olumlu karşıladıklarını belirtti. Salihi açıkladı.

35 <https://twitter.com/MevlutCavusoglu/status/1556323647232610310/photo/1>

36 <https://www.facebook.com/photo?fbid=589056916121288&set=pcb.589057159454597>

37 <https://www.facebook.com/photo?fbid=615625733252700&set=pcb.615604403254833>

38 <https://www.facebook.com/itchasanturan/videos/1197247727511989>

39 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/38069-salihi-den-basbakan-kazimi-nin-ulkedeki-krizin-diyalogla-cozulmesi-cagrisina-destek.html>

masında, “Ülkenin hassas durumu siyasi taraflar arasında diyalog kurmamızı gerektiriyor. Mukteda es-Sadr’ın konuşmasını memnuniyetle karşılıyoruz. Reform taleplerini ilk savunan ve destekleyenler arasındaydık. Mevcut gerilimi sona erdiren, çıkar denklemini ve pozisyon paylaşımını değiştiren anayasal sürece saygılı yeni bir yasayla erken seçim yapılmasının önemli olduğunu vurguluyoruz” ifadelerinde bulundu.⁴⁰

• Güvenlik

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Kerkük’ün güneyinde yer alan Havice ilçesinde terör örgütü IŞİD tarafından yola kenarına yerleştirilen bombanın patladığı belirtildi. Olaya ilişkin yapılan açıklamada, bölgede bulunan Irak Federal Güçlerinin hedef alındığı, herhangi bir can kaybının veya yaralının olmadığı ifade edildi.⁴¹

Irak güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Kerkük’ün güneyinde yer alan Havice ilçesinde varlık gösteren terör örgütü IŞİD’e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, Irak Terör Yasası’nın 4. maddesi kapsamında aranan ve 4 teröristten oluşan bir şebekenin yakalandığı açıklandı.

Irak Güvenlik Medya Ağından yapılan açıklamaya göre, terör örgütü IŞİD mensupları tarafından Diyala vilayetine bağlı Karatepe nahiyesinde bir gözlem noktasına saldırı düzenlendi. Düzenlenen saldırıya ilişkin yapılan açıklamada, 5 askerin hayatını kaybettiği ve 3 askerin de yaralandığı açıklandı.⁴²

Irak Güvenlik Medya Ağından yapılan açıklamada, Kerkük’ün güneyinde yer alan Çay Vadisi kırsalında Irak Ordusunun yürüttüğü operasyon sırasında terör örgütü IŞİD mensupları tarafından havan topu saldırısı düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen saldırıya ilişkin yapılan açıklamada, 1 askerin yaralandığı belirtildi.⁴³

Güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Selahaddin vilayetine bağlı Tuzhurmatu ilçesi kırsalında terör örgütü IŞİD tarafından saldırı düzenlendiği belirtildi. Saldırıya ilişkin olarak, ilçe yakınlarında balık avına çıkan 3 kişinin yaralandığı açıklandı.⁴⁴

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan başkanlığında bir heyet, Muharrem ayı münasebetiyle Kerkük’te bulunan Ehlîbeyt Hüseyniyesi tarafından kurulan taziye merasimine katıldı.⁴⁵

40 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/38087-salihi-den-sadr-in-erken-secim-cagrisini-destek.html>

41 <https://earthiq.news/archives/123087>

42 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/diyalede-deas-saldirisi-2-h297130.html>

43 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/38082-kerkuk-ve-salahaddin-de-deas-saldirilarinda-4-kisi-yaralandi.html>

44 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/38082-kerkuk-ve-salahaddin-de-deas-saldirilarinda-4-kisi-yaralandi.html>

45 <https://www.facebook.com/photo?fbid=589768349383478&set=pcb.589769639383349>

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Musul İl Başkanlığı tarafından Muharrem ayı münasebetiyle Musul'a bağlı Aşağı Şerihan ve Karakoyunlu köylerinde taziye çadırları kuruldu. Kurulan taziye çadırlarında halka ikramlıklar dağıtıldı.⁴⁶

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan başkanlığında Türkmen Akademisyenler Derneği Diyala'da bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda konuşan Turan, toplantıya katılan akademisyenlere çalışma ve çabalarından dolayı teşekkür ederek rollerinden övgüyle söz etti. ITC Başkanı Turan, "Ortak projeler ve fırsatlar yaratılmalı. ITC'nin kapıları herkese açık. Irak, hepimizin birlik ve beraberlik içinde olmasını gerektiren hassas bir aşamadan geçiyor. Millî kazanımlarımızı koruyalım. Erken seçimler, haklarımızı elde etmek için bir fırsattır" dedi. Turan, Türkmen halkına hizmet etmek için çalışmalarına devam edileceğini vurguladı.⁴⁷

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Başkanı Neçirvan Barzani, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında, "Erbil'de kapsamlı ve kardeşçe bir Irak diyalogu çağrımızı yinelerken, Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımî'nin mevcut krizden bir çıkış yolu bulmak için Iraklı siyasi partiler arasında diyalog kurma çağrısına desteğimizi tekrarlıyoruz" ifadesini kullandı. Ayrıca Başkan Barzani, "Irak'ın kurtarılması için diyaloga, anlayışa ve ortak sorumluluğa ihtiyacı var" dedi.⁴⁸ Öte yandan Irak'ın siyasi durumu ve son gelişmeleri endişeyle takip ettiklerini belirten Barzani, "IKBY her zaman olduğu gibi çözümün bir parçası olacaktır. Bu yüzden siyasi tarafları Erbil'e gelerek açık bir diyaloga ve ülkenin yüksek çıkarlarının korunması temelinde anlaşmaya davet ediyoruz" ifadesi kullandı.⁴⁹

Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) ve İran Kürdistan Demokrat Partisi (İPDK) aralarındaki ihtilafları çözüme kavuşturduklarını belirterek birleşme kararı aldı. İran'da faaliyet gösteren fakat üsleri IKBY'de bulunan İKDP ile KDP arasında 16 yıllık aradan sonra 2 Ağustos'ta ortak bir toplantı düzenledi. Bu bağlamda İKDP Genel Sekreter Yardımcısı Hemenezif Kadiri, fikir alışverişinde bulunulduğunu ve yürütülen müzakereler sonucu birleşme sürecinin tamamlandığını belirterek iki tarafın birtakım konular üzerinde uzlaştığını kaydetti. İKDP Genel Sekreteri Mustafa Hicri ise yürütülen sürecin "zahmetli" olduğunu fakat "umut vadettiğini" belirtti.⁵⁰

46 <https://www.facebook.com/itc.musul/photos/pcb.4969694823135675/4969694246469066/>

<https://www.facebook.com/itc.musul/photos/pcb.4965702176868273/4965701743534983/>

47 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/turan-diyalede-turkmen-akademisyenler-ile-bir-araya-geldi-h297174.html>

48 <https://www.ina.iq/162316--.html>

49 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/3107202223>

50 <https://www.youtube.com/watch?v=uQa4eTN-3WA>

Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Başkanı Bafel Talabani ile KDP lideri Mesut Barzani, Erbil'de bir görüşme gerçekleştirdi. Barzani'nin ofisinden yapılan açıklamaya göre görüşmede, Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin ile IKBY Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani de hazır bulundu. Söz konusu görüşmede, Irak'taki mevcut durum ve gelişmelerle Kürt taraflar arasında birlik sağlanması konuları masaya yatırıldı. Ayrıca görüşmede, Irak ve IKBY'nin karşı karşıya kaldığı zorlukların aşılması konusunda IKBY'deki siyasi partilerin ortak tutum sahibi olmasını sağlamak amacıyla çalışma ve toplantılara devam edilmesi kararı alındı. Öte yandan toplantıdan sonra yayımlanan ortak açıklamada, "Kürt siyasi tarafların birlik ve beraberliğine vurgu yapılmasına" rağmen hâlâ KDP ile KYB'nin cumhurbaşkanlığı konusunda kendi adayları üzerinde ısrar ettikleri kaydedildi.⁵¹

KDP lideri Mesut Barzani'nin ofisinden yapılan açıklamaya göre Barzani, Birleşmiş Milletler (BM) Irak Özel Temsilcisi Jeanine Hennis-Plasschaert ile bir araya geldi. Plasschaert'in, Barzan katliamınının 39. yıl dönümü dolayısıyla Barzani'ye başsağlığı dileklerini ilettiği ve suçun soykırım olarak tanınması için uluslararası arenada elinden geleni yapacağını vurguladığı belirtildi. Irak'taki durum hakkında görüş alışverişinde bulunulan görüşmede, sorunların anayasal temelde çözümünün önemine değinildi. IKBY seçimlerine de değinen Barzani, "Seçimlerin önünde hiçbir engel olmamalı, seçimler bir an önce yapılmalı, etnik ve dinî bileşenlerin hakları korunmalıdır. KDP yarın bile seçimlere hazırdır" ifadelerini kullandı.⁵²

• Güvenlik

Yeni Nesil Hareketi (YNH) Başkanı Şahsuvar Abdulvahid'in benzin fiyatlarındaki artışa ve pahalılığına karşı çıkış çağrısı üzerine Süleymaniye merkezi başta olmak üzere Halepçe, Raniye ve Germiyan bölgelerinde gösteri düzenlendi.⁵³ Öte yandan büyük kısmı Süleymaniye'de olmak üzere diğer vilayet ve ilçelerde YNH yönetici ve üyelerinin gözaltına alındığı duyuruldu. Süleymaniye ve IKBY'nin diğer vilayetindeki gözaltıların YNH Başkanı Abdulvahid'in tüm vilayetlerde eş zamanlı gösteri çağrısının ardından gerçekleştiği belirtildi. Bununla birlikte Erbil'de aralarında YNH'nin Irak ve IKBY parlamento üyelerinin de bulunduğu 40'ten fazla üyesinin güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındığı aktarıldı.⁵⁴ YNH Sözcüsü Himdad Şahin'in yaptığı açıklamada, Yüksek Meclis Üyesi Faruk Gafur, YNH üyeleri Azad Kerim, Yakup Kakıl ve Taha Ahmet'in gözaltına alındığı belirtildi. Gözaltılara ilişkin yapılan açıklamada, güvenlik güçlerinin savcılık izni göstermeksizin YNH üyelerinin evlerine baskın düzenlediği, arama ve gözaltıları gerçekleştirdiği ve bunun IKBY yasalarına ve insan haklarına aykırı olduğu belirtilerek gözaltına alınanların serbest bırakılması talep edildi.⁵⁵

51 <https://www.awene.com/detail?article=73766>

52 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/223655-کوردستان-نەمەینن-هەر ئیمی-هەڵبێزار دهنهکانی-بهر دەم-هەڵبێزار دهنهکانی-بهر دەم-هەڵبێزار دهنهکانی>

53 <https://kurdnewstv.net/detail.aspx?hewal&jmare=5230&Jor=1>

54 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/050820227>

55 <https://www.awene.com/detail?article=73769>

Süleymaniye'nin Ranye ilçesinde Çuvar Kurne yolu üzerinde seyir hâlindeki bir araca silahlı insansız hava aracı (SİHA) ile operasyon gerçekleştirildi. "Land Cruiser" marka araca yapılan operasyonda, iki kişi yaralandı. Öte yandan araçta bulunan iki şahsın terör örgütü PKK üyesi olduğu belirtildi.⁵⁶

• Ekonomi

Haziran ayında IKBY'nin 12 milyon 340 bin varil petrol sattığı ve Erbil yönetiminin petrol satışından bir trilyon 788 milyar 47 milyon 490 bin dinar gelir elde ettiği kaydedildi. Harcamalardan sonra 786 milyar 740 milyon 895 bin 600 dinarın IKBY'ye kaldığı belirtildi. Bununla birlikte terör örgütü IŞİD'e karşı oluşturulan Uluslararası Koalisyon tarafından Peşmerge güçlerine 31 milyar 500 milyon dinar gönderildiği aktarıldı.⁵⁷ Öte yandan haziran ayına nispeten IKBY'nin temmuz ayı gelirinde artış olduğu kaydedilirken, kamu personellerinin temmuz ayı maaşının hâlâ dağıtılmadığının altı çizildi.

Süleymaniye Ticaret ve Sanayi Odaları (STSO) Başkanı Sirvan Muhammet, IKBY'de 100'den fazla şirketin ekonomik kriz ve hükümet tarafından verginin sürekli artırılması nedeniyle kapanma tehlikesi yaşadığını belirtti. 1 Ağustos'ta düzenlenen basın toplantısında STSO Başkanı, IKBY şirketleri tarafından üretilen ürünlerin yüzde 80'inin Irak'ın orta ve güney vilayetlerine ihraç edildiğini belirten Muhammet, ithal edilen ürünlere kolaylık sağlanırken ham maddelere yönelik verginin sürekli arttırıldığını vurguladı.⁵⁸

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs (Covid-19) vaka sayısı 463.46'ya yükselirken virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 7459 olduğu ve virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının da 450.76'ya ulaştığı kaydedildi.⁵⁹

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan, ülkede yatırımı artırmak için bir ajans kurduğunu duyurdu. Ajansının kurulmasının ekonomik reform gündeminin bir parçası olduğu ve yabancı yatırımın artırılmasının ülkenin 2030 Vizyonu'nun da bir parçası olduğu ifade edildi. Yatırımların artmasının ülkenin petrol ihracatına dayalı ekonomisinin değişmesi ve hidrokarbon kaynaklarına olan bağımlılığı azaltması konusunda önem arz ettiği belirtildi. Geçen hafta Suudi Arabistan Yatırım Bakanı Halid al-Falih, yılın ilk çeyreğinde yabancı doğrudan ya-

56 <https://www.peyam.net/Details/32667>

57 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10799

58 <https://www.xendan.org/detailnews.aspx?jimare=154111&babet=1&relat=1024>

59 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02Cwvy1opDSktP4ePLmZPhaLpcf2aG12Qy82gZ7kLWYoFQNBQsoJMMX4K7hbR92Vt9l&id=100064450459235

tırımın (FDI) %9.5'e ulaştığını ve yaklaşık 2 milyar dolar değerinde olduğunu ifade etti. 2021 yılında toplam yabancı doğrudan yatırımın 72.3 milyar riyal (19.3) milyar dolar olduğu belirtildi. Bu sayıya Aramco'nun 12.4 milyar dolar değerinde hisse satmasının katkı sağladığı aktarıldı.⁶⁰

ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından Suudi Arabistan'a da olası bir Patriot füze savunma sistemi satışının onaylandığı da açıklandı. Pentagon tarafından yapılan açıklamada iki ayrı anlaşmanın değerinin 5.3 milyar dolar olduğu aktarıldı. Ayrıca Pentagon, Dışişleri Bakanlığı tarafından Suudi Arabistan'a Patriot Uzun Menzilli Hava Ve Füze Savunma Sistemi'nde kullanılmak üzere 300 MIM-104E Gelişmiş Güdümlü Füze-Taktik Balistik Füze (GEM-T) olası satışının onaylandığını duyurdu. Ancak anlaşmaların tamamlanabilmesi için ABD Kongresi tarafından da onaylanması gerektiğine dikkat çekildi.⁶¹

2022'nin ikinci çeyreğinde Suudi Arabistan'ın bütçe fazlasının 77.9 milyar riyale (21 milyar dolara) ulaştığı açıklandı. Bütçe fazlasının sebebi olarak ise petrol fiyatlarındaki ve üretimindeki artışın gösterildiği aktarıldı. Yılın ilk çeyreğine göre bütçe fazlasının %35 daha yüksek olduğu tespit edildi. Toplamda yılın ilk yarısında elde edilen bütçe fazlasının ise 135 milyar riyal olduğu belirtildi. Yılın ilk çeyreğinde harcamanın, sermaye harcamalarında %64'lük bir artış da dâhil olmak üzere yıllık %16 artışla 292.5 milyar riyal olduğu aktarıldı. Bu yılki ilk bütçe planının harcamalarda bir düşüş öngördüğü ve ilk çeyrekte sadece %4 artış gösterdiği belirtildi.⁶²

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

ABD Dışişleri Bakanlığı, Birleşik Arap Emirlikleri'ne (BAE) olası bir Terminal Yüksek İrtifa Alan Savunma (THAAD) füze savunma sistemi satışını onayladığını duyurdu. Pentagon, BAE'ye ekipman ve teknik destek sağlayacaklarını ifade etti. Ancak anlaşmaların tamamlanabilmesi için ABD Kongresi tarafından da onaylanması gerektiğine dikkat çekildi.⁶³

Birleşik Arap Emirlikleri, ABD Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi'nin Taipei ziyaretini provokatif olması sebebiyle eleştirdi. BAE'nin herhangi bir provokatif ziyaretin istikrarı ve uluslararası barışı olumsuz etkileyebileceğini ifade ettiği görüldü. BAE, son zamanlarda Pekin ile yakın ilişkiler kurmakta ve Çin'in egemenliğini ve toprak bütünlüğünü desteklemektedir.⁶⁴

60 <https://www.zawya.com/en/world/middle-east/saudi-arabia-sets-up-investment-promotion-agency-bataclx0>

61 <https://www.reuters.com/world/middle-east/us-oks-potential-sale-thaad-system-missiles-uae-pentagon-2022-08-02/>

62 https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-08-04/saudi-second-quarter-budget-surplus-at-21-billion-as-oil-soars?utm_content=middleeast&utm_source=twitter&utm_campaign=socialflow-organic&utm_medium=social

63 <https://www.reuters.com/world/middle-east/us-oks-potential-sale-thaad-system-missiles-uae-pentagon-2022-08-02/>

64 https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-08-04/uae-warns-over-provocative-visits-after-pelosi-trip-to-taiwan?utm_campaign=socialflow-organic&utm_source=twitter&utm_content=middleeast&utm_medium=social

• Katar

Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdurrahman Al Thani, ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken ile ASEAN toplantısının yanı sıra Kamboçya'da bir araya geldi. Tarafların Afganistan, İran, bölgesel meseleler dâhil olmak üzere pek çok ortak endişe hakkında görüştüğü ifade edildi. Şeyh Muhammed bin Abdurrahman'ın Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile de bir araya geldiği aktarıldı. Şeyh Muhammed, Blinken ile gerçekleşen görüşmenin bölgenin güvenliği açısından çok önemli olduğunu ve ABD ile olan ilişkilere ve ortaklığa çok değer verdiklerini ifade etti.⁶⁵

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Thani ve Çad Askerî Geçiş Konseyi Başkanı Mahamat İdris Deby arasında gerçekleşen telefon görüşmesinin ardından Çad'daki tarafların Katar'da barış anlaşması imzalayabileceği ifade edildi. Telefon görüşmesinde tarafların yerel, bölgesel ve uluslararası gelişmeleri değerlendirdiği aktarıldı. Barış anlaşmasının imzalanması için henüz net bir tarih belirlenmediği, tüm tarafların anlaşmaya katılım göstermesi için müzakerelerde düzenlemeler gerektiği ifade edildi. Kaynakların belirttiğine göre Doha'da gerçekleşen müzakerelerin son aşamaya ulaştığı belirtildi. Katar hükûmeti tarafından da tüm muhalif taraflar ile müzakerelerin devam ettiği ifade edildi.⁶⁶

• Kuveyt

Kuweyt Emiri Şeyh Nevaf el-Ahmed el-Cabir el-Sabah tarafından geçen hafta Şeyh Ahmed Nevaf el-Sabah'ın başbakan olarak atanmasının ardından hükûmetin kurulduğu ve parlamentonun devlet bütçesini onaylamak için bir oturum gerçekleştirmesinin beklendiği açıklandı. Geçen ay ise Veliaht Prens Şeyh Mişal el-Ahmed el-Sabah'ın parlamentoyu dağıtması sebebiyle yeni bir seçim süreci beklenmektedir. Parlamentonun dağıtılmasının yeni bir başbakan için baskı yapan muhalif milletvekilleri tarafından memnuniyetle karşılandığı görüldü. Yeni hükûmette Petrol Bakanı Muhammed el-Faris ve Maliye Bakanı Abdülvehhab el-Raşid'in tekrardan atandığı, nisan ayında istifa eden hükûmete benzer bir görüntü ortaya çıktığı belirtildi. Abdülvehhab el-Raşid'e karşı, hükûmetin mali politikalarından dolayı daha önce eleştiriler de gerçekleştirildiği görüldü. Yeni hükûmet içerisinde Belediye, Telekomünikasyon ve Bilgi Teknolojileri İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı olarak atanan Rana Al-Fares'in tek kadın olduğu duyuruldu. Savunma bakanının aynı zamanda içişleri bakanı vekili olarak görev alacağı aktarıldı.⁶⁷

65 <https://dohanews.co/qatars-fm-blinken-discuss-nuclear-talks-afghanistan-on-sidelines-of-asean-meeting/>

66 <https://dohanews.co/chad-parties-to-sign-doha-agreement-ahead-of-national-dialogue-sources/>

67 <https://www.reuters.com/world/middle-east/kuwait-reappoints-oil-finance-ministers-new-cabinet-state-media-2022-08-01/>

• Umman

Umman Altyapı Yatırım Yönetimi (OIM) ve Equitix şirketi tarafından yönetilen Rakiza, Umman ve Suudi Arabistan'da özel altyapı fonu yatırımlarında bulunmaktadır. Suudi Arabistan Kamu Yatırım Fonu (PIF) tarafından Rakiza'ya 115 milyon Umman Riyali (298 milyon dolar) sermaye sözü verildiği aktarıldı. Rakiza, genel olarak sabit bir getiri sağlayabilecek altyapı projelerine yatırım yapmaktadır. Fon, başta yenilenebilir enerji, elektrik ve su, sosyal altyapı, telekomünikasyon, ulaşım ve lojistik başta olmak üzere çeşitli sektörlere yatırım yapmaya odaklanmaktadır. Rakiza Fonu'nun PIF ile ortak olmasından memnuniyet duyduklarını ifade eden OIM CEO'su Münir Ali Al Muneeri, hissedarlar için stratejik değerin arttığını belirtti. Equitix kurucularından biri olan CEO Hugh Crossley ise söz konusu ortaklığın fonun vizyonuna katkı sağlayacağını ve altyapı projelerine yatırımın devam edeceğini ifade etti.⁶⁸

• Bahreyn

Bahreyn Dışişleri Bakanı Dr. Abdullatif bin Raşid Al Zayani, ABD'nin Bahreyn Büyükelçisi Steven Craig Bondy'yi makamında ağırladı. Görüşmede ikili ilişkiler, iş birliği ve ortak koordinasyonun geliştirilmesi üzerine konuşulduğu aktarıldı.⁶⁹

• Yemen

2 Ağustos tarihinde Birleşmiş Milletler Yemen Özel Temsilcisi Hans Grundberg, nisan ayından beri Yemen'de devam eden ateşkesin iki ay daha uzatıldığını açıkladı. Ateşkesin uzatılması bağlamında meşru hükûmetin ve Husilerin daha kapsamlı bir anlaşma sağlamak için müzakereleri yoğunlaştırma konusunda hemfikir olduğu aktarıldı. Grundberg, tarafların şartlarını ve uygulamalarını değerlendirmek için iş birliğine devam etmesini umduğunu ve ateşkes anlaşmasının kapsamlı hâle getirilmesini dilediklerini ifade etti. Grundberg'in taraflara daha kapsamlı bir anlaşma teklifi sunduğu ve onların da önemli yorumlarda bulunduğu belirtildi. Teklifin kamu personellerinin maaşlarının ve emeklilik ücretlerinin ödenmesi, Taiz ve diğer bölgelerdeki yolların açılması, havalimanında karşılıklı olarak sefer yapılan ülke sayısının artırılması, Hudeyde Limanı'na petrol sağlanması ve akışın devam etmesi konusunda belli bir mekanizma üzerinde tarafların anlaşmasını içerdiği aktarıldı. Grundberg, genişletilmiş bir anlaşmanın tüm ülkede ateşkes ilan edilmesine yönelik bir müzakere fırsatı doğuracağını, insani, ekonomik ve siyasi çözüm sürecine ulaşılabileceğini ifade etti.⁷⁰

68 <https://www.zawya.com/en/wealth/funds/saudi-pif-agrees-298mln-investment-in-omani-pe-fund-c7hpw90q>

69 <https://www.bna.bh/en/ForeignMinisterreceivesUSAmbassador.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDmXmSYJISzf7W6CJwsluWjM%3d>

70 <https://news.un.org/en/story/2022/08/1123832>

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır Cumhurbaşkanı Abdulfettah es-Sisi, ülkesinin abluka altındaki Gazze Şeridi'nde sükunetin sağlanması için büyük çaba sarf ettiğini söylemiştir. Mısır Cumhurbaşkanlığının Youtube hesabından yayımlanan konuşmasında Sisi, "Gazze Şeridi'nde tansiyon yükseldi ve bizim rolümüz olumlu. Filistinli ve İsraililerle temaslarımızda kriz, şiddet ve savaşın olmaması yönündeki arzumuzu ilettik" ifadelerini kullanmıştır. Gazze'de işlerin kontrolden çıkmaması için tüm taraflarla temaslarda bulduklarını söyleyen Sisi, "Gazze Şeridi'nde sükûneti, istikrarı ve barışı yeniden sağlamak için ortaklarımızla büyük çaba sarf ediyoruz" diye konuşmuştur. Türkiye, Rusya, Ukrayna ve Birleşmiş Milletler (BM) arasında imzalanan tahıl koridoru anlaşmasına da değinen Sisi, söz konusu anlaşmayı "önemli" olarak nitelemiştir. Dünyanın söz konusu tahıl sevkiyatına olan ihtiyacına vurgu yapan Sisi, "Çıkan tahıl miktarı çok büyük ve dünyanın buna ihtiyacı var. Bu, devam etmesini umduğumuz olumlu bir gelişmedir" ifadelerini kullanmıştır. Sisi, Tayvan kriziyle ilgili ülkesinin tutumuna ilişkin ise "Mısır tek bir Çin devletinden yanadır" şeklinde konuşmuştur.⁷¹

Mısırlı kaynaklar, İsrail ile İslami Cihad arasında bir ateşkes anlaşmasına varıldığını duyurmuştur. İki taraftan yetkililer de anlaşmanın onayladığını onaylamış ve çabalarından dolayı da Mısır'a teşekkür etmiştir. İsrail Savunma Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Filistin İslami Cihat Örgütü'nün artan saldırı tehdidi nedeniyle Gazze Şeridi'nin vurulduğunu duyurmuştu.⁷²

• Libya

Libya Devlet Yüksek Konseyinde yapılan oylamada Halid el-Mişri beşinci kez başkanlığa seçilmiştir. Libya Devlet Yüksek Konseyinin resmî sosyal medya hesabından konuya ilişkin açıklama yapılmıştır. Açıklamada, oylamaya 135 vekilden 118'inin katıldığı ve Mişri 65 oy alırken, rakibi Acili Ebu Sidil'in 53 oy aldığı ifade edilmiştir. İlk olarak Nisan 2018'de Libya Devlet Yüksek Konseyi Başkanı seçilen Mişri, 2019'da ikinci, 2020'de üçüncü ve 2021'de dördüncü defa bu göreve getirilmişti.⁷³

TBMM Başkanı Mustafa Şentop, Libya Temsilciler Meclisi Başkanı Akile Salih ile bir araya gelmiştir. TBMM Başkanı Mustafa Şentop ve Libya Temsilciler Meclisi Başkanı Akile Salih'in TBMM'de baş başa gerçekleşen görüşmesinden sonra heyetler arası görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmede Şentop, Libya'nın güneyinde petrol taşıyan bir araçtaki

71 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misir-cumhurbaskani-sisi-gazze-seridinde-sukuneti-saglamak-icin-buyuk-caba-sarf-ediyoruz/2655509>

72 <https://www.middleeastmonitor.com/20220808-gaza-ceasefire-between-takes-effect/>

73 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-devlet-yukse-konseyi-baskanligina-yeniden-halid-el-misri-secildi/2650771>

patlama nedeniyle meydana gelen kazada hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yaralılara şifa dilemiştir.⁷⁴

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Libya Temsilciler Meclisi Başkanı Akile Salih ve Libya Başkanlık Konseyi Başkan Yardımcısı Abdullah el-Lafi'yi kabul etmiştir. Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ndeki kabul, basına kapalı gerçekleştirilmiştir. Kabulde, TBMM Başkanı Mustafa Şentop da hazır bulunmuştur.⁷⁵ Libya Dışişleri Bakanlığında yapılan yazılı açıklamada, İsrail'in Gazze'ye düzenlediği ve hayatını kaybedenler arasında çocuk ve kadınların da bulunduğu saldırıların şiddetle kınandığı belirtilmiştir.⁷⁶

• Tunus

Tunus'ta 25 Temmuz'da gerçekleştirilen referandumun yankıları devam etmektedir. Seçime ilişkin açıklama yapan Nahda Partisi, referandumun yüzde 75'lik kısım tarafından boykot edildiğini ve bunun seçimin meşru olmadığına dair bir kanıt olduğunu dile getirmiştir. Açıklamada ayrıca anayasanın yasaların en üstünü olduğunu ve böyle bir tasarinin %50'nin altında bir katılım oranıyla kabul edilemeyeceği belirtilmiştir.⁷⁷ Öte yandan, France 24 kanalına konuşan Nahda lideri Raşid Gannuşi, Nahda Hareketi'nin gelecek genel seçimlere katılıp katılmayacağı konusunda henüz karar vermediğini bu kararın seçimle ilgili çıkacak kararnameye bağlı olduğunu belirtmiştir. Tunus'ta genel seçim 17 Aralık'ta gerçekleşecektir.⁷⁸

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, yerel bir medya organına verdiği demeçte Cezayir'in, Tunus'u desteklemeye devam edeceğini belirtmiştir. Tebbun, Kays Said'in yasal yollarla seçildiğini vurgulamış ve buna saygı duyulması gerektiğini belirtmiştir. Tebbun ayrıca Kays Said ve Tunus Genel İşçi Sendikası (UGTT) lideri Nureddin Tabubi arasında Tunus'taki politik krize ilişkin arabuluculuk yaptığı iddialarını yalanlamıştır.⁷⁹

Tunus Baas Hareketi, Cumhurbaşkanı Kays Said'e ABD'nin yeni Tunus Büyükelçisi Joey Hood'un güven mektubunu kabul etmemesine yönelik çağrıda bulunmuştur. Hood'un, Kongre'de yaptığı konuşmaya atıfta bulunarak büyükelçinin Tunus'un iç işlerine müdahale ettiği ve Tunus için İsrail ile normalleşme çağrılarında bulunduğu vurgulanmış ve bunun kabul edilemez olduğu belirtilmiştir. Eski Tunus Dışişleri Bakanı Ahmed Wanis

74 <https://www.aa.com.tr/tr/politika/tbmm-baskani-sentop-libya-temsilciler-meclisi-baskani-salih-ile-gorustu/2651630>

75 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-libya-temsilciler-meclisi-baskani-salihi-kabul-etti/2651731>

76 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-yemen-ve-irandan-israilin-gazzeye-yonelik-saldirilarina-kinama/2655394>

77 <https://www.middleeastmonitor.com/20220730-tunisia-ennahda-vote-boycott-for-constitution-referendum-evidence-it-is-rejected-null/>

78 <https://www.middleeastmonitor.com/20220805-ghannouchi-tunisia-may-ban-ennahda-from-running-in-elections-or-dissolve-it/>

79 <https://www.middleeastmonitor.com/20220802-algeria-supports-legitimacy-of-kais-saied-in-tunisia-says-president/>

ise ABD'nin Tunus'u İsrail'i tanıması karşılığında ekonomik yardımla ödüllendirmeyi planladığını söylemiştir.⁸⁰

• Cezayir

Tebbutun, yerel basın ve medya temsilcileriyle yıllık buluşmasında iç ve dış gündeme dair açıklamalarda bulunmuştur. Cezayir devlet televizyonundan yayımlanan buluşmada Tebbbutun, ülkesinin Türkiye ile olan ilişkilerini de değerlendirmiştir. Türkiye'nin Cezayir'deki en önemli yatırım yapan ülkelere biri olduğuna vurgu yapan Tebbbutun, "Türkiye'nin Oran (Vahran) kentindeki çelik üretimi, ülkedeki tüm çelik üretimini ikiye katlamıştır. Tekstil sektöründeki yatırım da öyle. Türkiye'den başka yatırımlar da gelmeye devam ediyor" şeklinde konuşmuştur. Tebbbutun, "Doğrusu da bizim bu ikili ilişkileri geliştirmemiz ve güçlendirmemizdir. Bu durum her iki ülkenin yararına. Zira Cezayir'in Türkiye ile ilişkilerini geliştirmesi iki ülkenin tarihsel bağlarının yansımasıdır" ifadelerini kullanmıştır.⁸¹

Cezayir Dışişleri Bakanlığı, Tayvan'ın Çin topraklarının ayrılmaz bir parçası olduğunu ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin de bu toprakların tek meşru temsilcisi olduğunu belirtmiştir. Dışişleri Bakanlığında yapılan yazılı açıklamada, Cezayir'in Pekin Büyükelçisi Hasan Rabhi'nin, İslam ülkeleri diplomatik misyon temsilcileriyle birlikte 4 Ağustos'ta Çin'in Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ne yaptığı ziyarette Çin basınının Tayvan meselesindeki gelişmelerle ilgili sorusuna verdiği yanıtı yer verilmiştir. Büyükelçi Rabhi, "Tayvan, Çin topraklarının ayrılmaz bir parçasıdır ve Çin Halk Cumhuriyeti hükûmeti, tüm Çin'i temsil eden tek yasal hükûmettir. Bu, 1971'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 2758 sayılı kararında açıkça yer almaktadır" demiştir. Açıklamada, Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1949'da kuruluşundan bu yana, aralarında ABD'nin de bulunduğu 181 ülkenin Çin ile "Tek Çin" ilkesine dayalı diplomatik ilişkiler kurduğuna dikkat çekilerek, tek Çin ilkesinin uluslararası toplumun üzerinde mutabık olduğu uluslararası ilişkileri yöneten temel bir norm olduğuna vurgu yapılmıştır.⁸²

• Fas

İsrail, Fas ile kalıcı bir büyükelçilik inşa etmek için anlaşmaya varıldığını duyurmuştur. İsrail'in Fas Büyükelçisi David Govrin, bu durumun İsrail ve Fas ilişkileri için yeni bir dönem olduğunu duyurmuştur.⁸³

Fas ve İsrail ikili güvenlik anlaşmalarını geliştirmek üzere mutabakata varmışlardır. Fas'ın resmî MAP haber ajansının bildirdiğine göre, İsrail Polis Komiseri Kobi Shabtai

80 <https://www.middleeastmonitor.com/20220802-tunisia-civil-society-groups-call-on-president-to-reject-credentials-of-us-ambassador/>

81 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayir-cumhurbaskani-tebbbutun-cezayirin-turkiye-ile-iliskilerini-gelistirmesi-tarihsel-baglarimizin-yansimasidir/2650252>

82 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayir-tayvan-cin-topraklarinin-ayrilmaz-bir-parcasidir/2655319>

83 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israel-signs-contract-to-build-embassy-in-morocco/2651676>

perşembe günü başkent Rabat'ta Fas Ulusal Güvenlik ve Bölgesel Gözetim Genel Müdürü Abdellatif El Hammouchi ile bir araya gelmiş ve karşılıklı çıkarlara hizmet etmek için güvenlik iř birliğini geliştirmeye yönelik mutabakata varmışlardır.⁸⁴

84 <https://www.middleeastmonitor.com/20220805-morocco-israel-agree-to-enhance-security-cooperation/>